

Betalningsföreläggande och handräckning

I den här broschyren beskrivs hur en ansökan till Kronofogden ska vara utformad, vilka typer av ärenden som vi kan hjälpa till med, samt hur beslutet verkställs.

Kronofogden kan hjälpa dig som är sökande med att få betalt för obetalda räkningar, eller med andra krav (att få andra att uppfylla sina plikter mot dig). Hjälp med sådana krav kallas handräckning. Det kan t.ex. gälla vräkning av en hyresgäst.

När din ansökan om betalningsföreläggande eller vanlig handräckning har kommit in till Kronofogden följer en särskild process, s.k. summarisk process, som innehåller följande steg:

- Den du riktar kravet mot får ett föreläggande att betala eller att uppfylla sina plikter mot dig. Han delges förelägandet, vilket betyder att han bevisligen tagit del av det.
- Den svarande har möjlighet att yttra sig om innehållet i förelägandet (ditt krav) och eventuellt motsätta sig (bestrida) kravet inom en viss tid.
- Om den svarande motsätter sig kravet kan ärendet på din begäran överlämnas till tingsrätten för fortsatt handläggning. Om han inte motsätter sig kravet fastställer Kronofogden sökandens krav i ett utslag. Detta blir enklare och billigare än en tingsrättsdom. En process i tingsrätten försenar ärendet, men i de flesta fall blir beslutet detsamma.

Kronofogden verkställer sedan utslaget eller den eventuella dom som meddelats om ärendet gått vidare till tingsrätten. Gäller det pengar sker detta genom en undersökning av den svarandes tillgångar och därefter utmätning.

Du som är sökande kan överklaga om du inte är nöjd med utslaget. Den svarande kan i sin tur hindra att utslaget blir giltigt genom att ansöka om återvinning senast en månad efter det att utslaget meddelades.

Processen beskrivs även med bilden på sidan 8. Avser din ansökan särskild handräckning handläggs ärendet på annat sätt.

Fordran på pengar

Du kan ansöka hos Kronofogden om s.k. betalningsföreläggande

- om fordran avser pengar
- om sista betalningsdatum för fordran har passerat
- om fordran är förlikningsbar.

Ansökan kan gälla flera fordringar mot samma person. Fordran behöver inte anges i svenska kronor.

Passerat betalningsdatum

Vid tidpunkten för ansökan ska betalningsdatum för fordran ha passerat. Du ska fylla i ett sista betalningsdatum i ansökan. Om det framgår att sista betalningsdatum (förfalldatum) för fordran inte har passerat ska Kronofogden inte pröva ansökan. Om den betalningsskyldige invänder mot betalningsdatum kan målet på din begäran överlämnas till tingsrätten. Kronofogden ska inte göra någon mer ingående prövning om betalningsdatum för fordran har passerat. Om fordran inte har något sista betalningsdatum bör du tala om vid vilken tidpunkt du begärt att få betalt.

Fordran är förlikningsbar

Fordran måste vara förlikningsbar, vilket betyder att parterna ska ha rätt att avtala om den. Detta betyder att lagen omfattar även de familjerättsliga underhållsbidragen.

Handräckning

Vilken handräckningsform ska man använda?

Det finns särskild och vanlig handräckning. Ibland kan sökanden välja handräckningsform, t.ex. när den förpliktelse som önskas fullgjord har sin grund i en olovlig besittningsrubbing. Det ska klart framgå i din ansökan vilken handräckningsform som du önskar.

Vanlig handräckning

Exempel på vanlig handräckning:

- Avhysning/Vräkning.
- Överlämnande av lös egendom till dig som fordringsägare.

- Fullgörande av leveransskyldighet.
- Borttagande av egendom.
- Fullgörande av arbetsavtal.
- Verkställande av förbud.
- Beredande av tillträde.

För att den vanliga handräckningen ska kunna användas vid vräkning krävs att svaranden tidigare har varit ägare till egendomen eller varit hyresgäst. Kronofogden avgör målet utan någon materiell prövning av rättsförhållandet. Utslag meddelas inte om den svarande motsätter sig yrkandet. När det gäller avhysning från en hyreslägenhet är Kronofogden skyldig att kontrollera att hyresgästen blivit underrättad om sin möjlighet att få tillbaka hyresrätten, trots att hyran inte har betalats i rätt tid. När någon sägs upp från en hyreslägenhet ska socialnämnden meddelas om uppsägningen (1993:403).

Du som sökande måste utförligt förklara grunderna för ansökan. Exempel: Hyresrätten är förverkad pga. obetald hyra under perioden 1 maj 2007–31 augusti 2007 med sista betalningsdatum 30 april 2007.

En ansökan om vanlig handräckning kan kombineras med en begäran om betalningsföreläggande. Detta kan bli aktuellt när en hyresgäst har en hyresskuld eller har orsakat skador på lägenheten.

Reglerna om laga kraft och återvinning är desamma som för betalningsföreläggande.

Det är viktigt att yrkandet anges klart. Det kan ofta vara betydligt svårare att ange en önskad åtgärd än ett kapitalbelopp. Om man önskar få tillbaka en viss egendom måste den klart kunna identifieras. Svaranden bör ha anmodats att frivilligt lämna ut egendomen innan handräckning begärs. När man önskar avhysning ska lägenhetsnummer och biutrymmen anges så att lokalerna exakt kan identifieras. Grunden för yrkandet måste också förklaras utförligt i ansökan.

Särskild handräckning

Särskild handräckning används när någon olovligt rubbat besittning eller på annat olovligt sätt hindrat sökandens rätt till viss egendom. Särskild

handräckning används också för att möjliggöra brukande av egendom som olovligen hindras. Det ska användas vid egenmäktiga besittningsrubbingar. Särskild handräckning används också då detta föreskrivs särskilt i lag, t.ex. hyreslagen. I dessa fall anvisar respektive lagrum särskild handräckning som tvångsmedel vid verkställande av lagens materiella innehåll. Särskild handräckning får inte användas när det gäller avhysning av en person som har hyresavtal eller nyttjanderätt.

Särskild handräckning kan användas när du som sökande har klara skriftliga bevis för din rätt. Skriftliga bevis ska skickas med ansökan.

Den särskilda handräckningen skiljer sig från betalningsföreläggande och vanlig handräckning, eftersom Kronofogden prövar anspråket och kan avslå eller bifalla ansökan. Till skillnad från vanlig handräckning kan utslag i mål om särskild handräckning meddelas även om svaranden inte godtar ansökan. Du måste utveckla grunden för dina anspråk så att denna är klar.

I brådskande fall kan du begära att åtgärden beviljas omedelbart (interimistiskt). Interimistiskt beslut kan meddelas om det är sannolikt att saken inte tål uppskov och du som sökande lagt fram sådan bevisning att rätten till särskild handräckning framstår som obestridlig. Kronofogden kan när som helst och senast när svaranden kommit in med yttrande ompröva sitt beslut. (Kronofogdens interimistiska beslut kan verkställas omedelbart.)

Utslag i mål om särskild handräckning kan verkställas även om det bakomvarande rättsförhållandet prövas vid domstol. Utslag i särskilda handräckningsmål får överklagas inom tre veckor.

Kostnadsyrkanden

Båda parterna kan begära ersättning för sina kostnader. Normalt ersätts eget arbete eller ombudsarvode med 375 kronor i mål om handräckning.

Grunden i mål om särskild handräckning

I mål om särskild handräckning måste bakgrunden förklaras utförligare än i mål om betalningsföreläggande eller i vanliga handräckningsmål. (Kronofogden ska nämligen kunna bedöma om ärendet kan handläggas som särskild handräckning.)

Bevis i mål om särskild handräckning

Både sökanden och svaranden får åberopa skriftliga bevis för att styrka sin rätt. Förutom kontrakt, avtal och officiella handlingar kan man även använda skriftliga vittnesintyg. Man ska förklara vad man avser att bevisa med varje handling. Det är viktigt att skicka in de skriftliga bevisen till Kronofogden. Om svaranden invänder mot yrkandet kommer Kronofogden att pröva bevisläget och avgöra målet.

Ansökan

Blankett för ansökan om betalningsföreläggande/vanlig handräckning (KFM 9012) kan du få hos Kronofogden. De finns också på www.kronofogden.se. Du eller ditt ombud ska skriva under ansökan. Det får alltså inte vara en kopia eller ett fax.

Följande handlingar ska finnas med ansökan:

- Om ansökan lämnas av ombud behöver fullmakt för sökanden lämnas endast om Kronofogden begär det.
- Löpande skuldebrev eller andra fordringsbevis ska inte skickas till Kronofogden tillsammans med ansökan.
- Vid ansökan om betalningsfastställelse i fast egendom ska kopior av pantförskrivningshandlingen skickas till Kronofogden.

Ansökningsavgift

Ansökningsavgiften är för närvarande 300 kronor i alla tre måltyporna (betalningsföreläggande, vanlig handräckning och särskild handräckning). En ansökan om betalningsföreläggande kan utan extra avgift kombineras med en ansökan om vanlig handräckning eller betalningsfastställelse i pant. Ansökningsavgiften faktureras normalt av Kronofogden i samband med ansökan.

Partsuppgifter i ansökan

I ansökan ska följande uppgifter om parterna fyllas i:

- namn
- personnummer/organisationsnummer
- adress

Om förhållanden ändras eller felaktigheter upptäcks i ansökan ska du genast meddela Kronofogden.

I vissa fall kan en part sakna person- / organisationsnummer (t.ex. nyanländ invandrare). Du ska i så fall ange skälet till varför person-/organisationsnummer saknas i ansökan. Kronofogden kan i dessa fall ta fram ett särskilt identifikationsnummer.

Adressuppgifter är viktiga för en snabb handläggning och delgivning. Ofta har sökanden tillgång till aktuella uppgifter om var svaranden kan nås. Det är då viktigt att vidarebefordra dessa till Kronofogden. Om sökanden känner till att personuppgiften är skyddad (sekretessbelagd) ska detta framgå av ansökan.

Yrkat kapitalbelopp

I mål om betalningsföreläggande ska yrkat kapitalbelopp fyllas i. Kapitalbeloppet är själva fordran som fordringsägaren kräver betalning för. Ränta, inkassokostnader och kostnader i målet ingår inte i kapitalbeloppet.

Kapitalbeloppet kan naturligtvis vara flera olika fordringar som sammanräknats (t.ex. på grund av flera olika räkningar). Fyll i det totala kapitalbeloppet i ansökan. Detta kan delas upp i olika delbelopp när du beskriver grunden för fordran.

Du kan förutom kapitalbeloppet även yrka ränta, inkassokostnader och kostnader i målet. Det är viktigt att även dessa yrkanden är tydliga.

Grunden för fordran

Med grund menas i detta sammanhang det bakomliggande förhållande som orsakar yrkandet. Grunden i mål om betalningsföreläggande ska anges så tydligt att svarande och Kronofogden förstår vilken fordran som du begär betalning för. Detta kan göras genom att hänvisa till faktura, kontrakt eller genom att beskriva fordrans uppkomst (t.ex. "Köp av personbil med registreringsnummer XYZ 000 2007-01-05").

Om grunden för fordran anges oklart kan tvist uppstå i framtiden om vad ansökan egentligen avsåg. Av en korrekt utformad grund ska även den som inte är part i målet få en klar och exakt uppfattning om vad målet omfattar. Om grunden verkar oklar kan Kronofogden begära att ansökan kompletteras. Om komplettering inte kommer in kan ansökan avvisas.

Räntan

Man måste klart ange det belopp på vilket ränta yrkas, räntesatsen och datum från och med vilken räntan ska beräknas. Räkna fram vilken ränta du skulle ha fått fram till och med ansökningsdagen. Om du inte lämnar den uppgiften kan Kronofogden förelägga dig att komplettera ansökan.

På dina kostnader i målet betalas ingen ränta.

Grunden för ränteyrkandet ska uppges om den begärda räntan överstiger den ränta som utgår enligt 6 § räntelagen. Yrkas lägre ränta, behöver du inte fylla i grunden för ränteyrkandet. Har inget avtal om ränta träffats, kan du ändå begära ränta enligt 6 § räntelagen. Grunden för ränteyrkandet kan anges som "enligt p. 8 skuldebrev daterat 07 01 01" eller "muntligt ränteavtal vid köpet".

Var lämnar du din ansökan?

Vart du ska skicka ansökan beror på var svaranden bor eller var bolaget har sitt säte (om svaranden är en juridisk person). Handläggningen sker hos Kronofogdemyndigheten, Summarisk process som finns på fem orter i landet. Hur ansvaret fördelas över landet kan du få besked om på www.kronofogden.se eller genom att du ringer kundcenter. Om svaranden bor utomlands gäller särskilda regler. Läs mer på www.kronofogden.se.

Ersättning för kostnader

Du kan få ersättning för:

- kostnader i målet (kostnader som uppkommit i samband med ansökan till Kronofogden)
- inkassokostnader.

Ersättningar för kostnader i målet

Ersättningar för kostnader i målet bestäms i två förordningar: 1992:1094 om avgifter vid Kronofogdemyndigheten och 1991:1340 om ersättning för kostnader i mål om betalningsföreläggande eller handräckning hos Kronofogdemyndigheten.

Ansökningsavgift

Ansökningsavgiften är för närvarande 300 kr. Du kan begära ersättning för ansökningsavgiften. Om du inte betalar ansökningsavgiften kan den utmätas hos dig.

Ersättning för eget arbete eller ombuds arbete

Som ersättning för eget arbete eller ombuds arvode kan du normalt få 340 kr vid ansökan om betalningsföreläggande och 375 kr vid ansökan om handräckning. Dessa normalbelopp är fastställda i lag.

Om det finns särskilda skäl kan du få ersättning med ett högre belopp. I så fall måste du särskilt ange skälen på ett så utförligt sätt att Kronofogden kan bedöma om den högre ersättningen ska beviljas.

Övriga kostnader

Du kan få ersättning för expeditionsavgifter, delgivning, nödvändiga registreringsbevis samt översättningskostnader. Ersättning för fotokopior lämnas för det antal kopior som överstiger tjugofem.

Ersättning för inkassokostnader

Du har rätt till ersättning för vissa inkassoåtgärder. De belopp som du högst kan begära i ersättning för åtgärderna bestäms i förordningen (1981:1057) om ersättning för inkassokostnader m.m.

Du kan inte träffa avtal med svaranden som gör att den svarande ska betala mer i ersättning för inkassokostnader än vad som står i lagen.

Betalningspåminnelse

Ersättning för betalningspåminnelse är 50 kr. Denna ersättning medges bara om du träffat avtal med svaranden om ersättningen. Man får ingen ersättning om man skickar upprepade krav i onödan. Det är också viktigt att den svarande får tid på sig att betala mellan påminnelser eller krav.

Kravbrev

Ersättning för kravbrev är 160 kr. För att du ska kunna begära ersättning för kravbrev krävs att det är utformat enligt 5 § inkassolagen.

Några krav som ställs är att brevet innehåller:

- borgenärens namn
- hur den aktuella fordran uppkommit
- kapital, ränta och kostnader för sig
- tillgodoräknad ränta, räntesatsen och tiden för ränteyrkandet.

Den betalningsskyldiga ska även få rimlig tid att motsätta sig eller betala kravet samt anvisas ett lämpligt betalningssätt.

Avbetalningsplan

Ersättning för avbetalningsplan är 150 kr. Förutsättningen för att få ersättning för en avbetalningsplan är att den kommit till i samråd med den svarande. Dessutom ska planen omfatta hela den kvarvarande skulden och den ska ha överlämnats eller skickats till den svarande.

Vad gör Kronofogden med ansökan?

Kronofogden granskar och registrerar ansökan. Är den ofullständig får du ett föreläggande om att komplettera. Kompletteringsföreläggandet överlämnas som brev. Du ska därför alltid se till att Kronofogden har din aktuella adress. Om du inte följer kompletteringsföreläggandet kan Kronofogden avvisa din ansökan.

När din ansökan är komplett skriver Kronofogden ut ett föreläggande till svaranden. I detta anges vad du som sökande begär. Svaranden ska delges föreläggandet.

Delgivning

För att Kronofogden ska kunna handlägga din ansökan måste svaranden först bekräfta att han eller hon tagit emot den. Detta kallas delgivning. Delgivningen innebär inte att den svarande tar ställning till innehållet i ansökan.

Delgivning kan ske genom:

- återsänt mottagningsbevis
- rekommenderat brev med mottagningsbevis
- stämningsman
- privat delgivningsföretag eller personal från Kronofogden
- särskild delgivning med aktiebolag
- särskild postdelgivning
- partsdelgivning.

Förelägganden skickas i de flesta fall med delgivningskvitto i brev som svaranden skriver under och skickar tillbaka till Kronofogden.

Om svaranden inte skickar tillbaka delgivningsbeviset eller löser ut det rekommenderade brevet, kommer föreläggandet att delges på något annat sätt.

Stämningsmannadelgivning

Kronofogden kan besluta om stämningsmannadelgivning. Detta innebär att delgivningsuppdraget överlämnas till polisen. I vissa fall kan det även bli aktuellt med delgivning med hjälp av personal från Kronofogden.

Särskild delgivning med aktiebolag

Kronofogden kan delge aktiebolag om

- ett försök till delgivning genom företrädare har misslyckats eller om
- delgivningsförsök bedöms som utsiktslösa och
- det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna.

Kronofogden skickar då handlingen till aktiebolaget med post. Dagen därpå skickas även ett meddelande om att handlingen har sänts. Både handlingen och meddelandet skickas till den postadress som är registrerad för bolaget i Bolagsverkets aktiebolagsregister.

Partsdelgivning

Partsdelgivning innebär att Kronofogden beslutar att sökanden själv ska delge föreläggandet.

Exempel på orsaker till partsdelgivning:

- Du som sökande begär att få delge motparten.
- Kronofogden misslyckas med sina delgivningsförsök och överlåter delgivningen till dig.

Du som sökande begär partsdelgivning

Du kan begära att själv få delge svaranden. Detta kan Kronofogden bevilja. Ansökan ska vara skriftlig och du bör ange sina skäl för partsdelgivning.

Du kan begära partsdelgivning även efter det att ansökan skickats till Kronofogden.

Om Kronofogden bifaller ansökan meddelar vi detta i ett beslut. Av beslutet framgår inom vilken tid du ska skicka in bevis om att delgivning skett. Beslutet skickas i ett separat brev till dig tillsammans med föreläggandet.

Om du inte skickat in bevis om delgivning inom utsatt tid avskrivs ansökan. Du kan begära ersättning för dina delgivningskostnader. För att Kronofogden ska kunna ta ställning till kostnadsanspråket ska du redogöra för dina delgivningsåtgärder tillsammans med kostnadsräkningen. Ersättningen räknas som kostnad i målet och ska därför ersättas av svaranden.

Kronofogden erbjuder dig som sökande att delge

Om Kronofogden misslyckas med delgivningen kan vi erbjuda dig att överta delgivningen. Detta sker normalt inte förrän minst ett delgivningsförsök gjorts av stämningsman eller Kronofogdens personal. Om du inte accepterar erbjudandet inom utsatt tid avvisar Kronofogden målet.

Vad händer efter delgivningen?

Svaranden har efter delgivningen cirka tio dagar på sig att invända mot kravet. Vid avhysningsmål och i de fall svaranden är bosatt i utlandet bestäms normalt en längre tid. Har svaranden inte hört av sig i tid meddelar Kronofogden ett utslag som

ålägger svaranden att betala skulden. Meddelandet sänds i separat brev till båda parterna.

Om svaranden inte godtar ansökan

Om svaranden bestrider (inte godtar) en ansökan om betalningsföreläggande eller vanlig handräckning meddelar Kronofogden inget utslag i målet. Du har då möjlighet att begära att målet överlämnas till tingsrätten. Din begäran måste komma in till Kronofogden *inom fyra veckor* från den dag då du underrättades om bestridandet, annars avskriver Kronofogden målet.

Handlingar till tingsrätten

För att underlätta tingsrättens hantering av målet ska du skicka följande handlingar till Kronofogden tillsammans med din begäran om överlämnande till tingsrätten:

- En utförlig redogörelse om grunden för ditt krav och de aktuella omständigheterna.
- Skriftliga bevis som du vill åberopa (t.ex. köpekontrakt). Skriv vad du avser att bevisa med varje handling.
- Fullmakter och/eller registreringsbevis som visar din behörighet.

Återvinning, överklagande och laga kraft

Utslag i mål om betalningsföreläggande och vanlig handräckning vinner laga kraft en månad efter

dagen för utslaget. Svaranden kan hindra att utslaget vinner laga kraft genom att ansöka om s.k. återvinning hos Kronofogden inom denna tid. Om svaranden ansöker om återvinning i tid överlämnar Kronofogden målet till tingsrätten för prövning.

Är sökanden missnöjd med utslaget kan han överklaga till tingsrätten. Överklagandet ska ha kommit in till Kronofogden *inom tre veckor* från dagen för utslaget.

I mål om särskild handräckning kan båda parterna överklaga utslaget *inom tre veckor*.

Verkställighet

Huvudregeln är att Kronofogden ska verkställa meddelat utslag direkt. Om du inte vill att utslaget ska verkställas måste du särskilt ange det i din ansökan. Verkställigheten inleds med en tillgångsundersökning. Kronofogden letar då efter alla utmätningsbara tillgångar hos svaranden. Fastigheter och annan fast egendom utmäts bara om du uttryckligen begärt det.

Kronofogden tar ut en grundavgift vid verkställighet. Observera att även andra kostnader kan uppkomma i samband med verkställigheten. Kontakta Kronofogden om du vill veta hur stor den gällande avgiften är och hur den tas ut. Läs även mer på www.kronofogden.se/avgifter.

Översiktligt flödesschema för betalningsföreläggande och vanlig handräckning

